



Психологічні основи інклюзивної освіти

Підготувала:

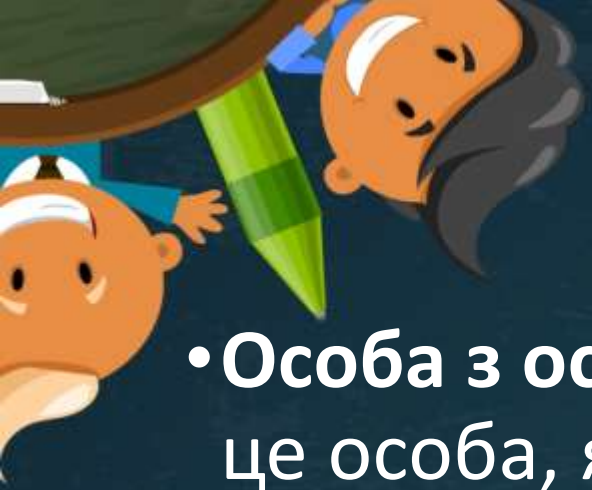
практикуючий психолог

Рибас М.А.



Що таке інклюзивне навчання?

- **Інклюзія** — процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціумі. Потребу збільшення участі відчують насамперед ті, що мають фізичні чи ментальні порушення
- **Інклюзивне навчання** — система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.



Закон України «Про освіту»

- **Особа з особливими освітніми потребами** – це особа, яка має порушення фізичного чи психічного розвитку, у тому числі особа з інвалідністю або інша особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

Інклюзивна освіта



- Усі діти різні
- Усі діти можуть навчатися
- Діти мають різні здібності, стан здоров'я, соціально-економічний статус сім'ї тощо
- Адаптація системи до потреб дитини
- Інклюзивна освіта (інклюзивне навчання) передбачає надання додаткової підтримки в освітньому процесі (постійної чи тимчасової) дітям, які її потребують – дітям з особливими освітніми потребами.





Переваги інклюзивного навчання

- *Дітей з особливими освітніми потребами* (можливість не відлучатися від сім'ї, як у випадку інтернатних закладів; можливість взаємодії з однолітками, бачити різні моделі поведінки своїх однолітків на відміну від спеціальних закладів освіти, доступ до ресурсів місцевої громади тощо)
- *Решти дітей* (розуміння багатоманітності, можливість отримати відповідний досвід – наприклад: вивчити окремі елементи жестової мови (якщо у закладі є дитина, яка нею користується), взаємодії з дитиною, яка пересувається в інвалідному кріслі та ін.
- *Батьків дітей з особливими освітніми потребами* (реалізація їхнього бажання бачити свою дитину, «як усі»; можливість брати участь у прийнятті рішень щодо навчання своєї дитини (як член команди); можливість спілкування з іншими батьками тощо).

Умови ефективності інклюзивного навчання













Психолого-педагогічний супровід дитини в інклюзивному закладі – це взаємоузгоджена комплексна діяльність мультидисциплінарної команди фахівців та батьків дитини, спрямована на створення необхідних умов, що сприяють розвитку особистості дитини, засвоєнню нею знань, умінь і навичок, успішній адаптації, реабілітації, її самореалізації та інтеграції в соціум.

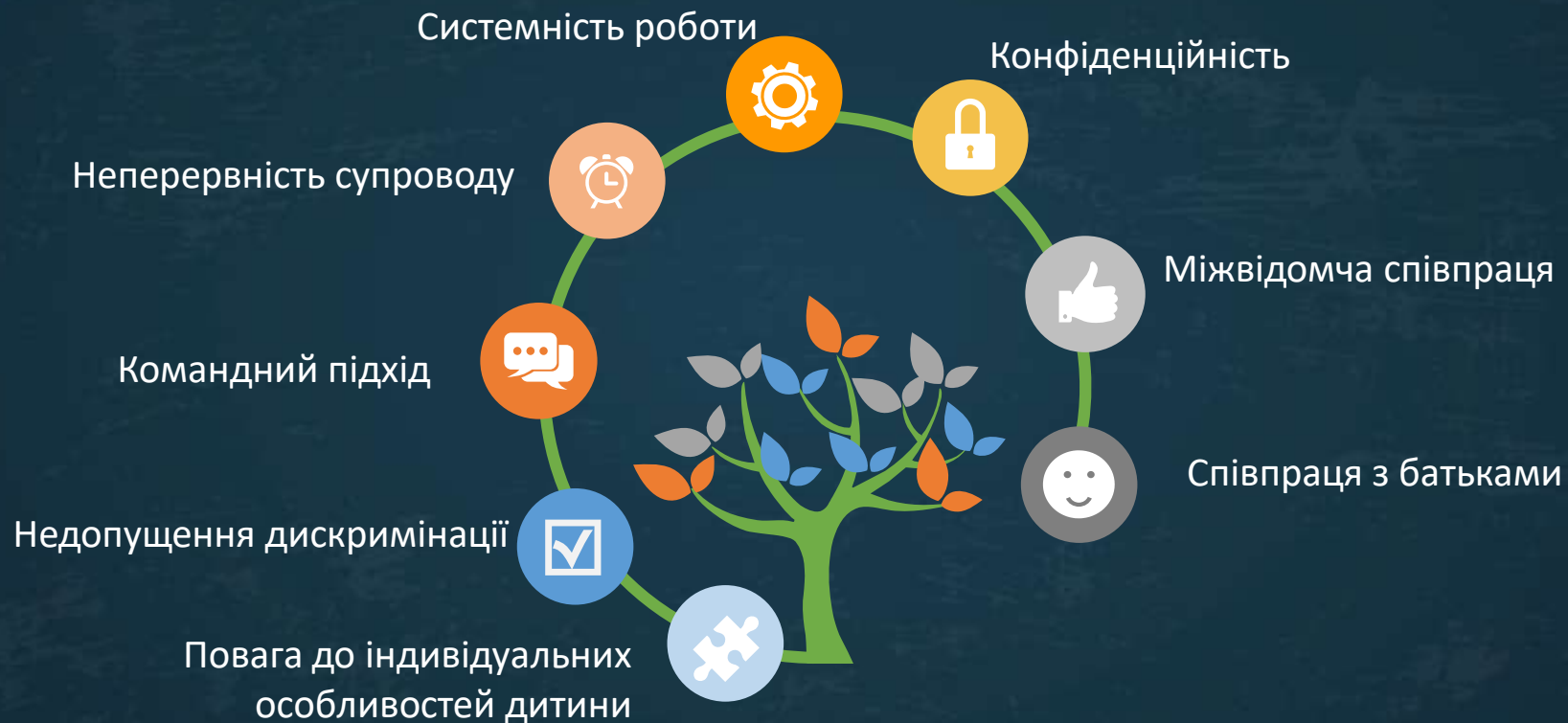


Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами командою фахівців:




-  вихователі загальноосвітньої підготовки;
-  асистенти вихователів;
-  корекційні педагоги;
-  медичний персонал;
-  соціальні педагоги;
-  логопеди;
-  психологи;
-  батьки дитини.

Принципи взаємодії фахівців



Умови ефективності роботи команди



Уміння
працювати в
команді

Вміння вести
діалог

Вироблення
міждисциплінарного
понятійно-
категоріального апарату

Використання
зворотного зв'язку
від інших
спеціалістів
та батьків дитини

Завдання команди супроводу



комплексне медико-психолого-педагогічне вивчення дитини

збереження і зміцнення здоров'я дітей

створення належних умов для інтеграції дітей з ООП в освітнє середовище

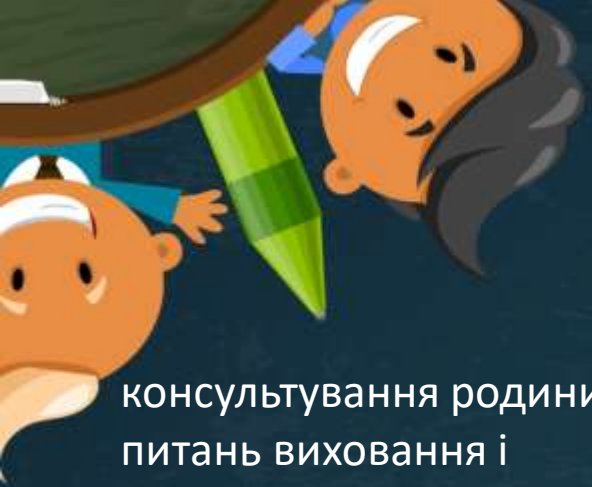
різнобічний розвиток індивідуальності дитини



розроблення ІПР для кожної дитини з ООП та моніторинг її виконання з метою коригування та визначення динаміки розвитку дитини

надання у процесі навчання і виховання комплексної психолого-педагогічної допомоги дитині з урахуванням стану її здоров'я, особливостей психофізичного розвитку; визначення напрямів психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, що можуть бути надані в межах закладу освіти на підставі висновку ІРЦ, та забезпечення надання цих послуг

Завдання команди супроводу



консультування родини з питань виховання і розвитку дитини з ООП

професійна взаємодія фахівців

консультування родин



створення позитивного соціального середовища для інклюзії



Хто може входити до команди супроводу дитини?



Склад команди супроводу дитини з ООП

Заклад дошкільної освіти


Постійні учасники

директор або вихователь-методист, вихователь, асистент вихователя, практичний психолог, соціальний педагог, логопед, вчитель-реабітолог та батьки дитини з ООП тощо



Залучені фахівці

медичний працівник закладу освіти, лікар, асистент дитини, вчитель-дефектолог спеціалісти системи соціального захисту населення, служби у справах дітей.



Функції учасників команди супроводу дитини з ООП

Адміністрація закладу освіти

- формування складу Команди супроводу;
- призначення відповідальної особи щодо координації розроблення ІПР;
- організація роботи Команди супроводу;
- контроль за виконанням висновку ІРЦ;
- залучення фахівців (в тому числі фахівців ІРЦ) для надання психологопедагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП;
- контроль за виконанням завдань учасниками Команди супроводу своїх функцій;
- розроблення спільно з іншими учасниками Команди супроводу індивідуального навчального плану дитини з ООП;
- залучення батьків дитини з ООП до розроблення і погодження ІПР;
- оцінка діяльності педагогічних працівників, залучених до реалізації ІПР;
- моніторинг виконання ІПР.



Практичний психолог:

- вивчення та моніторинг психічного розвитку дитини з ООП;
- психологічний супровід дитини з ООП;
- надання корекційно-розвиткових послуг дитині з ООП згідно з ІПР*;
- консультативна робота з батьками дитини з ООП;
- Корекційно-розвиткові заняття проводяться вчителями-дефектологами (корекційними педагогами, логопедами) та практичними психологами.

Корекційно-розвиткова робота



Це комплекс заходів, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, когнітивної, мовлення та особистості дитини.


В ЗДО відповідно до Наказу МОН від 20.04.2015 №446 “Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності”:

- у молодшій групі – не більше 15 хвилин
- у середній – 20 хвилин
- у старшій – 23-27 хвилин.


У процесі корекційної роботи передбачається:

- розвиток сенсорних функцій; загальної моторики, пізнавальної діяльності, насамперед мислення, мовлення, процесів пам'яті, уваги;
- формування особистості дитини з одночасною регуляцією і корекцією соціальних відносин;
- вплив на соціальне оточення,
- формувати навички й потреби в самоконтролі, осмислене ставлення до виконуваного завдання, давати дітям можливість доводити в розгорнутій формі правильність своїх дій, самостійно знаходити допущені помилки, здійснювати самоперевірку виконаного завдання;
- постійно використовувати позитивну стимуляцію, схвалення, моральну підтримку, розвиваючи зацікавленість і бажання отримувати хороші оцінки, що дає дитині можливість швидко залучатись до роботи, довше бути активною і завдяки цьому успішно розв'язати це завдання
- Розвивати навички співробітництва дитини з дорослими й однолітками.
- Виховувати почуття впевненості в своїх силах, самостійність.
- Забезпечувати емоційне благополуччя дитини.



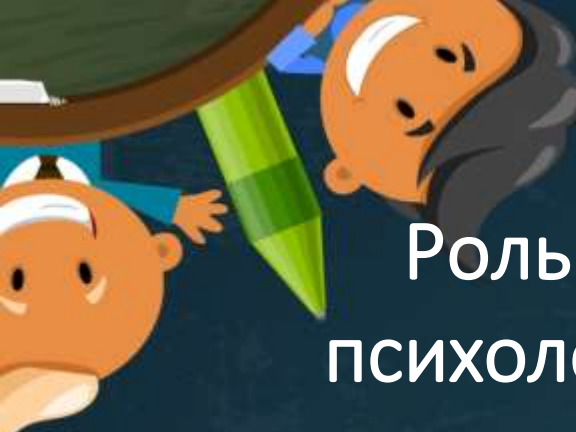


Робота практичного психолога з психологічного супроводження інклюзивного навчання відображується:

- 
- Річний план роботи
 - Журнал щоденного обліку роботи
 - Журнал обліку корекційно-розвиткового блоку (окремий в закладі, заповнюється всіма залученими фахівцями в т.ч. практичним психологом)
 - Протоколи індивідуальних консультацій (за потребою)
 - Плани-конспекти заходів (з інклюзивного навчання), в яких брав участь практичний психолог
 - Портфоліо дитини (фото, зразки робіт, малюнки, зошити з корекційно-розвиткової роботи тощо) – відповідно до наказу директора закладу.



Яка роль батьків у команді супроводу дитини?



Роль батьків як членів команди психолого-педагогічного супроводу

брати участь у прийнятті рішень, що впливають на освіту та розвиток дитини

надавати необхідну інформацію, що може вплинути на навчання та поведінку дитини

брати участь у розробленні Індивідуальної програми розвитку (ІПР) дитини



регулярно отримувати звіти про успіхи дитини протягом навчального року

отримувати від педагогів, асистентів та інших спеціалістів інформацію про розвиток, навчання та успішність дитини, зокрема про реалізацію ІПР

отримувати консультації фахівців, що працюють з дитиною



Джерела інформації про розвиток дитини

1

Висновок про комплексну оцінку від фахівців ІРЦ

2

Звіти про реалізацію ІПР попередніх періодів (років)

3

Безпосереднє спостереження за діяльністю дитини

4

Бесіди з батьками

Адаптації / Модифікації:

Модифікації змінюють зміст або понятійну складність навчального завдання. Тобто змінюють зміст навчання: дитина вивчає не те, що вивчають усі діти. Використовуються при роботі з учнями, які мають значні когнітивні порушення

Інколи, діти можуть потребувати модифікованих програм тільки з окремих дисциплін.

Адаптація — змінює характер подання навчального матеріалу, але не змінює зміст або концептуальну складність навчального завдання

Адаптація - це зміна умов виконання завдання

Адаптації та модифікації можуть стосуватися не тільки навчальних програм, а й оточуючого навчального середовища.

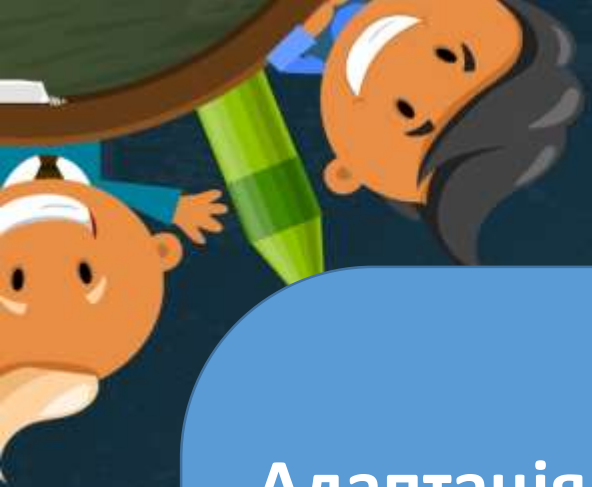
Види адаптацій:

приспосовування середовища (освітлення, шум)

адаптація навчальних підходів (різний рівень складності, зміна часу на виконання, зміна темпу, чергування видів діяльності)

адаптація матеріалів

адаптації форм та способів оцінювання



Адаптація - змінює характер подання учбового матеріалу, не змінюючи зміст або концептуальну складність навчального завдання.

Адаптація застосовується у випадках, коли дитина сприймає цілі й завдання навчальної програми, проте потребує додаткового обладнання, засобів або додаткових пояснень чи спрямувань.

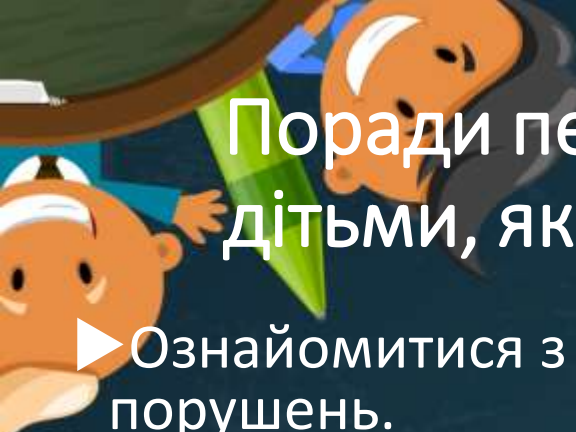
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ



ІПР враховує індивідуальні потреби та особливості навчання конкретної дитини, а не розробляється у відповідності до нозології (медичного діагнозу)

Під час складання ІПР використання навчальних програм спеціальних закладів освіти можливе лише як один з ресурсів

Ефективність реалізації ІПР залежить від зацікавленості та спільних дій усіх членів команди психолого-педагогічного супроводу та батьків.



Поради педагогам для успішної роботи з дітьми, які мають особливі потребами

- ▶ Ознайомитися з анамнезом, мати уяву про основні види порушень.
- ▶ Вивчити стан уваги, стомлюваності, темп.
- ▶ Ураховувати стан слуху, зору, особливості моторики та загально фізичного розвитку учня.
- ▶ Навчитися спостерігати за дітьми та оцінювати їх розвиток під час занять.
- ▶ Закінчувати заняття, коли діти втомилися чи відволікаються.
- ▶ Створювати оптимальні умови для спілкування.
- ▶ Формувати у дітей досвід стосунків у соціумі.
- ▶ Навчитися адаптувати навчальні плани, методики, матеріали та середовище.

Що таке «недоінклюзія» ???

- Зниження можливостей дитини (дивимось на дитину через призму діагнозу).
- Неврахування нерівномірності розвитку.
- Відсутність цілей взагалі або прописування цілей завідомо таких, що неможливо виконати (без участі батьків).
- Намагання «виправити» дитину одразу по всіх напрямках.
- Не створюються ситуації успіху, навіть більше – підкреслюється інакшість дитини в очах однолітків.
- Не залучати дитину до завдання або викликати для виконання завдань, з якими вона, швидше за все, не впорається.
- Ігнорування важливості організації перерв.



Висновки

- Діагностичний ярлик не визначає функціонування людини в її щоденному житті
- В основі інклюзивної освіти – ідея, яка включає будь-яку дискримінацію дітей, забезпечує однакове ставлення до всіх людей, передбачає навчання і виховання дітей з особливими потребами у навчальному закладі, але й створює спеціальні умови для цих дітей.
- Важливо розуміти життєву ситуацію дитини
- Багато дітей можуть перевершити наші очікування, якщо будуть отримувати необхідну любов і підтримку
- Зважайте на висновок ІРЦ, але більше – на власний досвід і спостереження. Для дитини в інклюзії програма модифікується або адаптується, орієнтуйтеся на те, щоб дитина з ООП максимально була включена в навчання.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

